

Kommunstyrelsen

Viabla Cities - lägesbeskrivning och Klimatkontrakt för klimatneutrala städer 2030

Informationsärende

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen fattar följande beslut.

Kommunstyrelsen noterar informationen om projektet inom Viabla Cities – lägesrapport och Klimatkontrakt för klimatneutrala städer 2030 till protokollet.

Sammanfattning

Nacka kommun är sedan 2021 medlem i Viabla Cities och är en av flera svenska kommuner som får medel från Energimyndigheten genom medverkan i satsningen *Klimatneutrala städer 2030 2.0*. Satsningen är en del av det strategiska innovationsprogrammet Viabla Cities. Projektet fokuserar på stadsutvecklingsprocessen och platsen Centrala Nacka med utgångspunkt i konceptet Naturban med syftet att lära, utveckla och testa nya arbetssätt och lösningar som bidrar till utvecklingen av ett klimat neutralt Nacka.

Insikter från arbetet är att byggaktörerna har höga ambitioner och kommunen behöver hjälpa till att driva på utvecklingen genom att ställa krav och skapa förutsättningar för en hållbar stadsutveckling. Den tidiga planeringen har stor påverkan på utsläpp av växthusgaser och konsekvenserna behöver synliggöras i beslutsunderlag. För att nå mål om klimatneutralitet är en gemensam vision viktig.

Inom ramen för projektet ska kommunen teckna ett så kallat Klimatkontrakt 2030 där kommunen och myndigheter åtar sig att öka takten i omställningen. I åtagandet ingår att ta fram en klimatinvesteringsplan samt att etablera ett arbetssätt och omställningsfunktion med förmåga att påskynda omställningen. Hur Nacka kommun bäst organiserar sig och formen för omställningsfunktionen behöver studeras vidare

Ärendet

Bakgrund

Viable Cities är ett av 17 strategiska innovationsprogram som får stöd i en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Syftet med satsningen är att skapa förutsättningar för Sveriges internationella konkurrenskraft och hållbara lösningar. Nacka kommun är sedan 2021 medlem i Viable Cities.

Kommunen, tillsammans med aktörer från näringslivet, civilsamhället och akademien, ansökte och beviljades medel från Energimyndigheten efter delegationsbeslut av kommunstyrelsens ordförande den 28 april 2021, anmält i kommunstyrelsen den 10 maj 2021, §146 att medverka i satsningen *Klimatneutrala Städer 2030 2.0*. Medverkande städer har åtagit sig att testa nya arbetssätt och lösningar, att lära av varandra och att arbeta för missionen: att skapa städer som fungerar bra för människor som bor i den, som är bra för medborgarna, företagens och samhällets ekonomi – och – som är bra för klimatet. Projektet benämns *Klimatneutrala Nacka 2030* eller motsvarande för respektive kommun.

Klimatneutrala Nacka 2030

Projektet som vi valt att benämna ”Klimatneutrala Nacka 2030” är ett samverkansprojekt mellan Nacka kommun, Nacka Energi, Nacka vatten och avfall AB, Svea Fastigheter, Skanska, Kungsvåningen, Storstaden bostad, JM, Ica Maxi stormarknad, KTH och Nacka-Värmdö FN-förening. Syftet med arbetet i Klimatneutrala Nacka 2030 är lära, utveckla och testa nya arbetssätt och lösningar i samverkan med en bredd av aktörer och kompetenser där vi med gemensamt fokus kan bidra konkret till hållbara lösningar som bidrar till utvecklingen av ett klimatneutralt Nacka. Samverkansprojektet sträcker sig från hösten 2021 till och med hösten 2024. Projektet fokuserar på stadsutvecklingsprocessen och platsen Centrala Nacka med utgångspunkt i konceptet Naturban

Nacka kommuns arbete för ett Klimatneutralt Nacka 2030 är arrangerat i fyra arbetspaket där arbetspaket 1-3 är innovationsprojekt medan arbetspaket 4 håller ihop arbetet och ansvarar för framtagande av Klimatkontrakt 2030 och klimatinvesteringsplan.

Arbetspaket 1 ska bland annat utveckla en metodik för att integrera naturbana lösningar i stadsutvecklingen och utveckla en handlingsplan med konkreta hållbara lösningar med potential att accelerera klimatarbetet. Arbetspaket 2 ska främst öka förståelsen för hur samverkansprocesser kan utformas för att öka delaktighet och engagemang hos Nackaborna, näringsliv och civilsamhälle i stort. Arbetspaket 3 ska identifiera flaskhalsar och utmaningar i processen samt utveckla arbetssätt för att säkerställa kvalitet och hållbarhet stadsutvecklingsprocessens olika skeden.

Representanter från olika processer inom kommunen har tillsammans med projektkonsortiet genomfört flera workshops inom de olika arbetspaketen. Exempelvis har arbetet mot en metodik för en naturban stadsutveckling påbörjats. Aktiviteter har också

genomförts tillsammans med projektkonsortiets byggaktörer för att skapa en större förståelse för hur kommunen kan arbeta med planer och processer för att skapa förutsättningar för en hållbar stadsutveckling och tillsammans utveckla nya konkreta lösningar.

Reflektion och insikter

Engagemanget hos projektkonsortiet är stort. Det blir tydligt att vi har mycket att lära av varandra, mycket att vinna på att samarbeta smartare. Byggaktörerna har generellt tydligare formulerade mål än kommunen och högre uttalade ambitionsnivåer. Byggaktörerna poängterar vikten av att kommunen är med och driver utvecklingen mot hållbart byggande. Kommunen behöver vässa sin förmåga att identifiera klimatpåverkande vägval i planeringen och ta fram beslutsunderlag som tydligare belyser klimatkonsekvenser. Ett sådant vägval är områdesgemensam mobilitetslösningar eller underjordiska garage inom kvartersmark. Ett annat vägval är valet av byggnaders geometri.

En viktig parameter för att höja nivån i arbetet med att klara klimatutmaningen är en gemensam vision för den plats som ska utvecklas. Här spelar kommunens styrande planer en viktig roll i att förmedla VAD som ska uppnås snarare än HUR det ska uppnås för att inte förhindra framtida lösningar.

För att hitta lösningar på den samhällsutmaning den globala uppvärmningen innebär måste vi arbeta på nya sätt inom vår kommunala verksamhet men också tillsammans med den privata sektorn och civilsamhället. Vi behöver tillföra kunskap till vår organisation och för att stötta kommunerna i omställningen arrangerar Viable Cities sammankomster och utbildningsinsatser till exempel inom omställningsledning, klimatsmart mobilitet och klimatinvesteringsplaner.

En viktig del i att stärka kommunens omställningsförmåga är att finna former för att involvera Nackasamhället i omställningen, en nödvändighet för att nå klimatmålen. Kommunens förmåga att samverka med näringslivet är god och flera forum för samverkan med näringslivet finns redan etablerade. Kommunen behöver dock utveckla sin samverkan med nackaborna och föreningslivet för att få till bestående former där civilsamhället engageras.

Då arbetet med att nå klimatmålen behöver fortgå under många år behövs långsiktigt fokus i omställningsarbetet som uppmuntrar till idéutveckling, test och implementering av nya idéer, utveckling av processer och organisation. Ett etablerat arbetssätt och omställningsfunktion med förmåga att påskynda omställningen till den klimatneutrala staden år 2030 utifrån stadens specifika utmaningar är en del av kommunens åtagande i satsningen Klimatneutrala Städer 2.0. Hur Nacka kommun bäst organiserar sig och formen för omställningsfunktionen behöver studeras vidare.

Övriga åtagande inom satsningen Klimatneutrala Städer 2.0

Klimatkontrakt

Klimatkontrakt 2030 är en gemensam kraftsamling och ett verktyg för att snabba på klimatomställningen. Det är ett långsiktigt åtagande som ska säkra samarbetet mellan städerna och den statliga nivån där alla parter tar på sig att konkret bidra till att öka takten i klimatomställningen. I och med medverkan i Klimatneutrala städer 2030 åtar sig kommunen att teckna Klimatkontrakt 2030 vilket framgår av tjänsteskrivelsen tillhörande ovan nämnda delegationsbeslut.

I december 2021 signerades en avsiktsförklaring mellan Nacka kommun och Viable Cities för att markera starten på ett långsiktigt arbete med att utveckla och årligen uppdatera Klimatkontrakt 2030. Ett första förslag på Klimatkontrakt 2030 finns framtaget (se bilaga 2 i ärendet) som syftar till att ge en samlad bild av kommunens klimatmål och arbete med att nå målen. En gemensam ceremoni planeras i december av Viable Cities där samtliga 23 städer som medverkar i satsningen Klimatneutrala städer 2030 signerar årets kontrakt.

Klimatinvesteringsplan

Kommunen förväntas även ta fram en klimatinvesteringsplan som omfattar såväl kommunala investeringar som de investeringar som sker utanför den kommunala sektorn. Klimatinvesteringsplanen ska vara en färdplan med konkreta åtgärder för att uppnå klimatmålen. Planen ska visa på vilka investeringar som krävs, vilka klimatnyttor som uppnås samt de besparingar och samhällsnyttor som genereras. Då de kommunala investeringarna utgör en mindre andel av alla de åtgärder som krävs för att klimatmålen som helhet ska nås, är mobiliseringen av andra aktörer, från näringslivet, civilsamhället och medborgarna till regionen och staten, ett måste. Kommunen underlättar för nackaborna att göra hållbara val genom utbyggnad av kollektivtrafik, med tunnelbana och bussterminal i spetsen, likväl som de satsningar som görs på cykelstråk. Dessa satsningar är exempel på kommunala investeringar som återfinns i en klimatinvesteringsplan. Nackas klimatinvesteringsplan har sin utgångspunkt i Centrala Nacka.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut/klimatkontrakt innebär inga direkta ekonomiska konsekvenser. Det arbete som föreslås i lägesrapporten som till exempel framtagande av klimatinvesteringsplan och förändrade arbetssätt för att främja innovationer kan få ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Konsekvenser för barn

Nacka kommun har ett ansvar för kommande generationer att bidra med lösningar för att minska kommunens klimatpåverkan. Allt hållbarhetsarbete i kommunen som leder till minskad negativ påverkan på barn, som förbättrar deras välbefinnande och gör att en frisk planet lämnas över till kommande generationer är således positivt. Att skapa arbetssätt som möjliggör för ett ökat medborgarengagemang är också positivt för barn.

Bilaga

- Bilaga 1. Lagesrapport Viable Cities Klimatneutrala städer 2030
- Bilaga 2. Klimatkontrakt 2030

Katarina Wählin Alm
Stadsutvecklingsdirektör
Nacka kommun

Charlotte Persson
Miljö- och bygglovsdirektör
Nacka kommun